

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Кафедра _____ ремонту машин, експлуатації енергетичних засобів та охорони праці _____

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана

Лілія МАРТИНЕЦЬ

10 жовтня 2022 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Історія України та української культури

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Ступінь вищої освіти _____

бакалавр

(бакалавр, магістр)

Факультет (назва)	Галузь знань (шифр і назва галузі знань)	Спеціальність (шифр і назва спеціальності)	Освітня програма (назва освітньої програми)
аграрний	20 Аграрні науки та продовольство	208 Агроінженерія	Агроінженерія

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія України та української культури» для здобувачів вищої освіти (денна та заочна форма навчання) спеціальності 208 «Агроінженерія».

«07» жовтня 2022 року – 12 с.

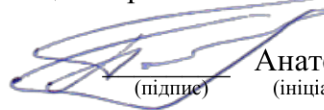
Розробник:

Горбенко К.П., старший викладач кафедри ремонту машин, експлуатації енергетичних засобів та охорони праці.

Робоча програма переглянута та затверджена на засіданні кафедри ремонту машин, експлуатації енергетичних засобів та охорони праці.

Протокол від 07.10.2022 року № 4.

В.о. завідувача кафедри ремонту машин, експлуатації енергетичних засобів та охорони праці

(підпис)

Анатолій ПОЛЯКОВ
(ініціали і прізвище)

Схвалено проєктною групою освітньої програми «Агроінженерія».

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузі знань 20 Аграрні науки і продовольство	Обов'язковий	
	Спеціальність: 208 Агроінженерія	Рік підготовки	
		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (проекти) <u>не передбачено</u> (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	20 год.	4
		Практичні, семінарські	
		10 год.	4
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	82
		Індивідуальні завдання:	
		-	
Вид контролю: екзамен			

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

2.1 Мета курсу – надання знань про сутність соціально-політичних, економічних, культурологічних процесів, що відбувалися в минулому й відбуваються сьогодні в Україні, їх взаємозв'язки та наслідки.

2.2 Завдання:

а) освоєння історії України та української культури на основі пізнання закономірностей розвитку всесвітньо-історичного процесу на території України, аналізуючи всю сукупність етнічно-національної, суспільно-політичної, соціально-економічної та культурно-релігійної трансформації українського суспільства на шляху його багатовікового поступу;

б) набуття здатності прогнозування суспільних процесів і явищ;

в) формування свідомості громадянина і патріота України.

2.3. Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування **програмних компетентностей:**

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

ЗК2. Здатність зберігати і примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Цінування та повага до різноманітності та мультикультурності.

3. Результати навчання

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування наступних **програмних результатів навчання:**

ПРН3. Усвідомлювати цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України

ПРН4. Знати основні етапи розвитку предметної області.

4. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. Українські землі за первісної доби, давнє мистецтво та зародки релігійних знань.

Початок людського життя на території України. Періодизація історії первісного суспільства та її характеристика. Духовне життя первісного суспільства. Доба трипільської культури. Кіммерійці. Таври. Скіфи. Сармати. Грецька колонізація Північного Причорномор'я та Приазов'я. Давні слов'яни у V – VII столітті. Їх матеріальна та духовна культура, господарство та суспільний лад, відносини з сусідами.

ТЕМА 2. Княжий період в історії українських земель, культурні надбання часів Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.

Східні слов'яни на території України VII – XIII ст. Утворення й основні етапи розвитку ранньофеодальної держави східних слов'ян з центром у Києві. Різні теорії походження Київської держави. Перші київські князі. Боротьба за консолідацію держави. Утвердження християнства на Русі. Його історичне значення. Соціально-економічні та правові відносини в державі. “Руська правда”. Міжкнязівські усобиці. Боротьба за зміцнення держави. Місце Київської Русі в середньовічній Європі. Її роль в історичних долях східнослов'янських народів. Культура Київської Русі. Початок занепаду Київської держави. Причина її розпаду. Становлення князівств середнього Подніпров'я: Київського, Переяславського та Чернігівсько-Сіверського. Формування української народності. Перші згадки, географічне поширення топоніма та етноніма “Україна”. Утвердження української символіки. Утворення Галицько-Волинської держави. Її внутрішня і зовнішня політика. Галицько-Волинське королівство – одна з форм національної держави, правонаступник Київської Русі.

Утворення Великого князівства Литовського. Інкорпорація українських земель до його складу. Завершення формування української народності. Її етносоціальні ознаки. Соціально-економічний розвиток українських земель. Торговельно-економічні та культурні зв'язки з європейськими країнами. Претензії московського двору на давньоруську спадщину. Литовсько-польські унії та їх вплив на подальшу долю українського народу. Роль церкви у збереженні та розвитку національної самобутності українського народу XIV-XVI ст.

Козацтво як явище світової історії. Заняття, звичаї та побут козаків. Д.Байда-Вишневецький. І.Підкова. Запорозька Січ та її устрій. Козацька символіка. Реєстрове козацтво. Боротьба проти національного та соціально-релігійного гніту. Селянсько-козацькі повстання 20 – 30-х рр. XVII ст. Визвольна війна під проводом Б.Хмельницького. Її причини, характер та рушійні сили. Формування елементів державності в ході всенародної війни. Становлення козацько-гетьманської держави. Її внутрішня і зовнішня політика. Переяславська рада. Договір з Московією. “Березневі статті” 1654 р. Їх умови, правове та історичне значення. Альтернативи історичного розвитку української держави. Боротьба за політичну єдність і національну державність після смерті

Б.Хмельницького. Україна в геополітичних планах Московії, Польщі й Туреччини. Порушення територіальної цілісності України. Адміністративно-територіальний устрій Лівобережжя. Обмеження української державності. Соціальний та національний гніт Польщі на Правобережжі й західноукраїнських землях. Українська культура в XVII ст. Гетьманування І.Мазепи. Розрив відносин з Московією і боротьба за відновлення державності українського народу. Мазепинці та їхні політичні концепції. П.Орлик та його Конституція і Вивід прав України. Соціально-економічний розвиток та політичне становище України у XVIII ст. Економічне та політичне становище України в другій половині XVIII ст. Посилення антиукраїнської політики Росії. Остаточна ліквідація автономного устрою та гетьманства. Подальша доля козацтва. Правобережжя та західноукраїнські землі. Поділи Польщі та нове політичне розчленування України. Їх історичні наслідки. Українська культура у XVIII ст. Вплив української культури на російську.

ТЕМА 3. Українські землі в другій половині XVII ст. – 1917 р.. Період «національно-культурного відродження» в історії українських земель

Політичний стан та адміністративний устрій українських земель наприкінці XVIII – першій половині XIX ст. Соціально-економічний розвиток українських земель. Посилення кризи феодально-кріпосницької системи. Формування нового економічного укладу і виробничих відносин у промисловості та сільському господарстві. Розвиток внутрішньої торгівлі й системи шляхів сполучень. Початок відродження української та національної самосвідомості. Політизація українського національного руху. Кирило-Мефодіївське братство – перша українська політична нелегальна організація. Особливості національного відродження у Західній Україні. “Руська трійця”. Вплив європейських національно-визвольних революцій 1848 –1849 рр. на піднесення національного руху в Україні. Піднесення української культури першої половини XIX ст. – головний наслідок національного відродження. Соціально-економічні зміни у підросійській Україні другій половині XIX ст. Структурна перебудова господарства. Особливості та хід промислового перевороту, його економічні та соціально-політичні наслідки. Соціально-економічний розвиток західноукраїнських земель після революції 1848 –1849 рр. Зміни в промисловості, сільському господарстві та соціальній структурі населення. Посилення політичного, національного та соціального гніту Австро-Угорщини та Росії на українських землях. Валуєвський циркуляр та Емський указ. Активізація громадсько-політичного, національно-визвольного рухів. Політизація національного руху в західноукраїнських землях. Виникнення політичних партій. Українська культура першої половини XIX століття. Тотальний наступ російського царату на українську мову й обмеження її поширення в західноукраїнських землях.

Соціально-економічний розвиток України на початку XX ст. Український національний рух у переддень революційного вибуху. Пожвавлення політичної активності інтелігенції. Виникнення перших політичних партій у Наддніпрянщині. Їх програми, стратегія, тактика, лідери. Революційні події 1905 – 1907 рр. в Україні. Політична реакція та посилення політики національного пригноблення російської адміністрації в Україні після поразки

першої демократичної революції. Столипінська аграрна реформа в Україні та її наслідки. Характерні особливості та здобутки культури українського народу на початку ХХ ст. Соціально-економічні та політичне становище українських земель напередодні Першої світової війни. Україна в політиці протидіючих блоків. Воєнні дії на території України. Репресії та переслідування українців австро-угорськими та російськими властями.

ТЕМА 4. Українська національно-демократична революція 1917–1921 рр. та особливості культурного будівництва цього періоду.

Утворення Центральної Ради. Перший Універсал Центральної Ради. Утворення Генерального Секретаріату. Другий Універсал Центральної Ради. Центральна Рада – революційний парламент України. Третій Універсал Центральної Ради. Проголошення Української Народної Республіки. Утворення більшовицької УНР. Четвертий Універсал Центральної Ради. Проголошення незалежності УНР. Більшовицька інтервенція проти УНР. Встановлення режиму більшовицької диктатури. Утворення гетьманського уряду. Його внутрішня і зовнішня політика. Встановлення влади Директорії. Відродження УНР. Відносини з Антантою. Внутрішня політика Директорії. Відновлення більшовицької УНР. Проголошення ЗУНР. Її внутрішня і зовнішня політика. Акт злуки 22 січня 1919 року та його історичне значення. Причини поразки й уроки українських національно-визвольних змагань. Культурний розвиток, утворення Академії Наук.

ТЕМА 5. Міжвоєнний період (1921–1939 рр.). Українізація та «розстріляне відродження» в історії української культури.

Зовнішня і внутрішня політика УСРР на початку 20-х років. Її державний статус у 1921 – 1922 рр. Проголошення НЕПу. Соціально-політичні аспекти голоду 1921–1922 рр. в Україні. Політико-правові аспекти “входження” УРСР до складу СРСР. Українізація: причини, суть, наслідки. Згорання НЕПу. Запровадження в Україні сталінської політики воєнно-комуністичного штурму. Згубні наслідки форсованої індустріалізації та насильницької колективізації. Голод-геноцид 1932 – 1933 рр. та його соціально-демографічні наслідки для України. Масові репресії та їх жертви. Діячі «Розстріляного відродження».

ТЕМА 6. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.). Наукові та культурні здобутки воєнного часу.

Українське питання в європейських міжнародних відносинах напередодні та на початку Другої світової війни. Початок Другої світової війни. Включення Західної України, Північної Буковини та Південної Бессарабії до складу УРСР. Політика репресій і геноциду сталінщини у західноукраїнських землях. Напад Німеччини на СРСР. Український напрям у плані “Барбароса”. Окупація українських земель Німеччиною та її сателітами. Окупаційний режим. Рух опору та його течії в Україні. Створення Української повстанської армії. Корінний перелом у ході Другої світової війни. Визволення території України від окупантів. Завершення війни. Вклад українського народу в перемогу над окупантами. Особливості культурного життя в роки війни.

ТЕМА 7. Радянська Україна у 1945 – 1991 рр.: суспільно-політичні, соціально-економічні та культурні тенденції.

Становище економіки України в повоєнні роки. Голод 1946 – 1947 рр. – черговий злочин тоталітарної системи проти українства. Поширення тоталітаризму. Політичні й соціально-економічні перетворення та їх вплив на загальнополітичну ситуацію в Україні. Культурне життя у другій половині 1940-х на початку 1950-х рр.

Початок десталінізації. Пошуки нових економічних методів господарювання. Лібералізація суспільно-політичного життя. Зародження дисидентського руху та громадського опору. Поява руху шістдесятників.

Наростання кризи тоталітарної системи у 1965 – 1985 рр. Посилення кризових явищ у соціально-економічному політичному і культурному житті республіки. Демографічні зміни та їх наслідки. посилення русифікації. Російщення освіти й культури. Розвиток національно-визвольного руху. Його програмові та організаційні засади. Форми й методи опору існуючому режиму. Поширення репресій правлячого режиму проти інакомислячих. Утворення і діяльність Української Гельсінської групи (УГГ), її розгром. Релігійне дисидентство. Демократизація суспільства.

Перебудова. Її мета і проблеми. Руйнування стереотипів та ідеологічних догм. Формування антикомуністичної політичної опозиції. Прийняття Декларації про державний суверенітет і Закону про економічну самостійність. Їх історичне значення. Формування економічних передумов розпаду СРСР. Криза соціальної сфери та екології. Катастрофа на Чорнобильській АЕС 26 квітня 1986 р. – трагедія і біль нації. Загострення політичної боротьби. Опір демократичним перетворенням. Боротьба між проімперськими та національно-визвольними силами. Національно-культурне відродження. Зростання національної свідомості й духовності. Становище української мови. Прийняття закону про мови УРСР. Відродження історичної пам'яті. Переорієнтація української культури на загальнолюдські цінності.

ТЕМА 8. Україна – незалежна суверенна держава: державне будівництво та національно-культурний розвиток (1991 – 2017 рр.).

Прийняття Акту незалежності - найважливіша віха новітньої історії України. Всенародний референдум 1 грудня 1991 року та його історичне значення. Обрання Президентом України - Л.Кравчука. Припинення існування СРСР. Розбудова суверенної України. Формування інститутів державності. Зовнішньополітичний курс України. Соціально - економічна криза. Її причини, характер, наслідки та пошук шляхів подолання. Обрання Л.Кучми Президентом України. Прийняття Конституції 1996 р. Грошова реформа. Інтегрування України у світове та європейське співтовариство. «Помаранчева революція» 2004 р., «революція гідності» 2013 – 2014 рр. Гібридна війна РФ проти України. Особливості культурно-духовного процесу в умовах розбудови суверенної незалежної України.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ТЕМА 1. Українські землі за первісної доби, давнє мистецтво та зародки релігійних знань	13	2	1		10	13	13					13
ТЕМА 2. Княжий період в історії українських земель, культурні надбання часів Київської Русі та Галицько-Волинського князівства	11	2	1		8	11	11					11
ТЕМА 3. Українські землі в другій половині XVII ст. – 1917 р.. Період «національно-культурного відродження» в історії українських земель	11	2	1		8	11	11					11
ТЕМА 4. Українська національно-демократична революція 1917–1921 рр. та особливості культурного будівництва цього періоду	11	2	1		8	11	11		2			9
ТЕМА 5. Міжвоєнний період (1921–1939 рр.). Українізація та «розстріляне відродження» в історії української культури	11	4	2		5	11	11					11
ТЕМА 6. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.). Наукові та культурні здобутки воєнного часу	11	2	1		8	11	11	2				9
ТЕМА 7. Радянська Україна у 1945–1991 рр.: суспільно-політичні, соціально-економічні та культурні тенденції	11	2	1		8	11	11					11
ТЕМА 8. Незалежна Україна: проблеми і виклики сьогодення (1991–2021 рр.)	11	4	2		5	11	11	2	2			7
Усього годин	90	20	10	-	-	60		4	4	-	-	82

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна ФН	Заочна ФН
1	Українські землі за первісної доби, давнє мистецтво та зародки релігійних знань	2	-
2	Княжий період в історії українських земель, культурні надбання часів Київської Русі та Галицько-Волинського князівства	2	-
3	Українські землі в другій половині XVII ст. – 1917 р.. Період «національно-культурного відродження» в історії українських земель	2	-
4	Українська національно-демократична революція 1917–1921 рр. та особливості культурного будівництва цього періоду	2	2
5	Міжвоєнний період (1921–1939 рр.). Українізація та «розстріляне відродження» в історії української культури	4	-
6	Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.). Наукові та культурні здобутки воєнного часу	2	-
7	Радянська Україна у 1945–1991 рр.: суспільно-політичні, соціально-економічні та культурні тенденції	2	-
8	Незалежна Україна: проблеми і виклики сьогодення (1991–2021 рр.)	4	2

7.

Теми лабораторних занять (не передбачено навчальним планом)

8. Індивідуальні завдання (не передбачено навчальним планом)

9 . Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань студентів здійснюється відповідно до Положення про організацію та проведення поточного контролю результатів навчання у Луганському національному аграрному університеті.

10.Форми поточного та підсумкового контролю і засоби діагностики результатів навчання

10.1. Поточний контроль проводиться у вигляді опитування під час проведення семінарських занять.

10.2. Підсумковий контроль проводиться у вигляді екзамену.

10.3. Засобами діагностики результатів навчання є стандартизовані тести.

10.4. Розподіл балів, які отримують студенти:

Поточний контроль													Семестровий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13		
3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	3	3	3	60	100

T1, T2 ... T13 – теми навчальної дисципліни.

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Дошка, ноутбук, проектор, мобільний екран, програмне забезпечення (Windows 10, Office 365, інше спеціалізоване програмне забезпечення – за необхідності), засоби доступу до мережі internet, засоби унаочнення: плакати, навчальні відеофільми, навчальні стенди, макети обладнання, натурні зразки обладнання.

12. Рекомендовані джерела інформації

12.1. Навчальна та інша література

1. Бойко О. Д. Історія України / О. Д. Бойко. – 7-е вид. Київ : Академвидав, 2018. – 720 с.
2. Борисова О. В. Зовнішня політика України: історія та сучасність : курс лекцій / О.В.Борисова. – Київ : Кондор, 2017. – 344 с.
3. Борисова О. В. Історія української державності : підруч. для ЗВО : у 2 т. / О. В. Борисова, А. О. Климов. – Київ : Кондор, 2018. – Т. 1. – 348 с.; Т. 2. – 464 с.
4. Борисова О. В. Історія української культури : навч.-метод. посіб. / О. В. Борисова, А. О. Климов, Н. Т. Гогохія. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ ім. Тараса Шевченка», 2012. – 58 с.
5. Глушкова Н. М. Історія української культури: конспект лекції / Н. М. Глушкова. – Одеса : ТЕС, 2012. – 150 с.
6. Греченко В. А. Історія світової та української культури з тестовими завданнями / В. А. Греченко, І. В. Чорний. – Київ : Літера, 2009. – 414 с.
7. Довбня О. М. Історія української культури: навч.-метод. комплекс з тестами / О. М. Довбня. – Харків : Харків. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2012. – 66 с.
8. Історія світової та української культури. Кредитно-модульний курс : навч. посіб. / Нац. фарм. акад. України. – Харків : НФаУ ; Золоті сторінки, 2012. – 520 с.
9. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів / [О. М. Бут, М. І. Бушин, Ю. І. Вовк та ін.]; за заг. ред. М. І. Бушина, О. І. Гуржія ; Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси : ЧДТУ, 2016. – 644 с.
10. Історія української культури : підруч. / за ред. Л. В. Анучиної, О. А. Стасевської, О. В. Уманець. – Харків : Право, 2012. – 367 с.

11. Історія української культури : слов. термінів і персоналій / упоряд. Анучина Л. В, Стасевська О. А., Уманець О. В. – Харків : Право, 2012. – 237 с.

12. Хома І. Я. Історія української культури : навч. посіб. / І. Я. Хома. – Львів. : Вид-во Львів. політехніка, 2012. – 353 с.

Додаткова

13. Субтельний О. Україна: історія / Орест Субтельний. – Київ : Либідь, 1993. – 720 с.

14. Україна кризь віки (серія). – Київ : Альтернативи, 1998–1999. – Т. 1–15.

12.2. Електронні ресурси

1) Грушевський М. Звичайна схема «руської» історії і справа раціонального укладу східного слов'янства [Електронний ресурс] / М. Грушевський. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/hrs/hrs02.htm>.

2) Інтернет-ресурси:

Інститут історії України Національної академії наук України. – Режим доступу: <http://www.history.org.ua>.

Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. – Режим доступу: <http://www.etnolog.org.ua>.

Історія України : [сайт]. – Режим доступу: <http://history.franko.lviv.ua>.

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : електрон. ресурси. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>.

Українська книга : безкоштовна електрон. б-ка. – Режим доступу: <http://ukrknyga.at.ua>.

Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка : електрон. каталог. – Режим доступу: <http://korolenko.kharkov.com/cgi-bin/wcatalog/irbis?LNG=uk&C21COM=F&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS>.